

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

НОЕМВРИ, 2008

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набирана от националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се намира в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>

Информацията в бюлетина не е пригодна за изследователски, юридически и бизнес цели. Подходяща информация за тези цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативно и научноизследователско звено на БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите;
- краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози на времето и водите и фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури;
- изследвания по физика на облаците, валежите и активните въздействия върху тях;
- обезпечаване с научно-приложни изследвания, експерименти, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- експертни оценки и експертизи при неблагоприятни хидрометеорологични явления и колебанията на климата;
- обучение за степен “Доктор”, специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

I.1. Синоптическа обстановка

I.2. Температура на въздуха

I.3. Валежи

I.4. Силен вятър

I.5. Облачност и слънчево греене

I.6. Снежна покривка

I.7. Особени метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1–6.XI В антициклонално поле, времето беше предимно слънчево, а температурите бяха високи, до 20–22 °С. Само в отделни райони имаше ниска облачност или мъгла, макар и нетрайна, и там температурите оставаха по-ниски.

7–8.XI От североизток проникна студен въздух и температурите се понижиха с 6–8 °С. Главно в Северна България и източните райони преваля слаб дъжд.

9–16.XI Страната попадна в периферията на антициклон, обхващащ отначало Украйна и Южна Русия, а впоследствие и Средна Европа. В Дунавската равнина се образуваха мъгли и там температурите оставаха ниски. Сравнително топло беше времето в планинските райони. На 12 и 13.XI под влияние на област на ниско атмосферно налягане над Европейска Турция, по Черноморието имаше превалявания.

17.XI През страната премина студен атмосферен фронт от северозапад. В Западна и Централна България преваля слаб дъжд.

18–19.XI Южно от страната, през южните райони на Италия и Гърция, премина средиземноморски циклон. В Южна България имаше слаби превалявания.

20–21.XI Страната се намираще в топъл сектор на обширна циклонална област с център далеч на север, над Скандинавския полуостров. Потокът беше от запад, а температурите сравнително високи.

22.XI Циклонът, разположен над Скандинавския полуостров, се разцепи и едната му част се спусна на югоизток към Украйна. През Балканите премина свързан с него добре изразен студен атмосферен фронт. Дъждът премина в сняг. Главно в планинските райони се образува и тънка снежна покривка (в равнините най-дебела в София – 15 cm). Духаше и силен вятър.

23–24.XI След преминалия студен атмосферен фронт налягането се повиши и над повечето райони времето беше слънчево.

25–26.XI Над страната се създаде фьонова обстановка и на места северно от планините духаше силен вятър, а температурите чувствително се повишиха, на места до 20–22 °С. От запад премина студен атмосферен фронт свързан със средиземноморски циклон. Преваля дъжд, по-значителен в Югоизточна България.

27–28.XI След атмосферния фронт налягането се повиши и времето в страната беше предимно слънчево.

29–30.XI България попадна на границата на обширна циклонална област на запад и антициклонална на изток. На 29.XI градиентът беше доста голям и се усили южният поток и свързаният с него южен вятър при земя. На 30.XI антициклонът отслабна, което доведе и до отслабване на вятъра и образуване на мъгли.

2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

Средната температура през ноември беше между 6.5 и 11.0 °С в равнините. В цялата страна температурите бяха около и над нормата за месеца. Най-голямо наднормено отклонение на температурата имаше единствено в Тетевенския район – с 2.2 °С. Най-високите температури през месеца (между 22.6 и 28.0 °С) бяха измерени на 1.XI съответно в София и Велико Търново. По планинските върхове температурата беше с 1 °С по-висока от нормата – максималните бяха между 10.0 и 10.2 °С съответно на Ботев и Мусала на 1 и 4.XI. Относително ниски температури имаше през последното десетдневие на месеца. Най-ниските температури бяха между –9.4 °С във Видин и –6.5 °С в Пловдив и по планинските върхове Мусала (–21.5 °С) и Ботев (–15.7 °С) и бяха измерени на 24.XI.

3. ВАЛЕЖИ

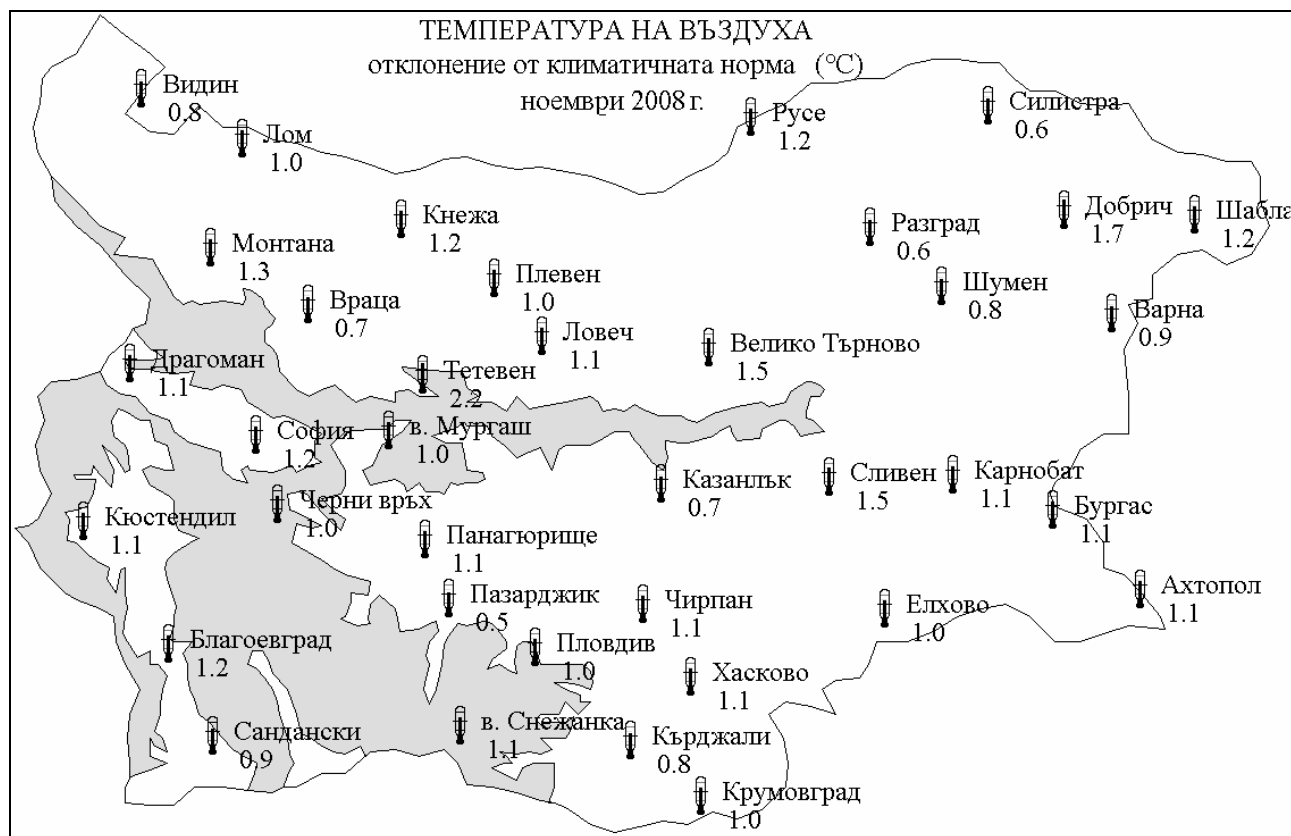
Сумата на валежите за голяма част от страната беше под нормата (16–66 %). Количеството паднали валежи по планинските върхове беше под нормата – на вр.Мургащ и Черни връх 36 %, на вр.Рожен 57 %.

Броят на дните с валеж повече от 1 mm в равнините бе между 2 и 6. Дните с валеж над 10 mm бяха между 1 и 2. Максимални денонощни валежи бяха измерени на 23.XI в Сливен (21 mm) и Варна (20 mm) и на 27.XI в Бургас (18 mm).

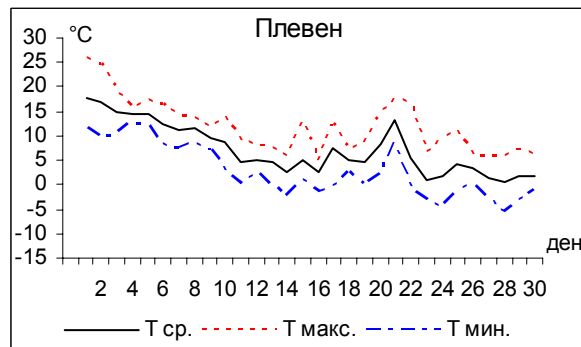
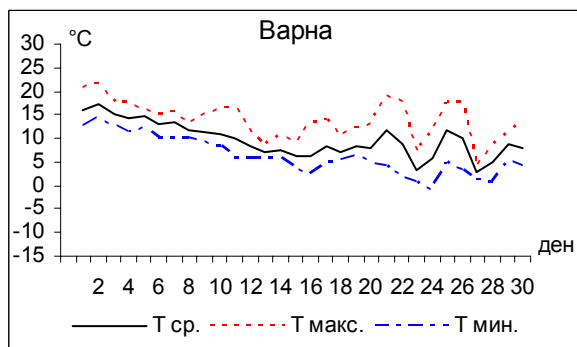
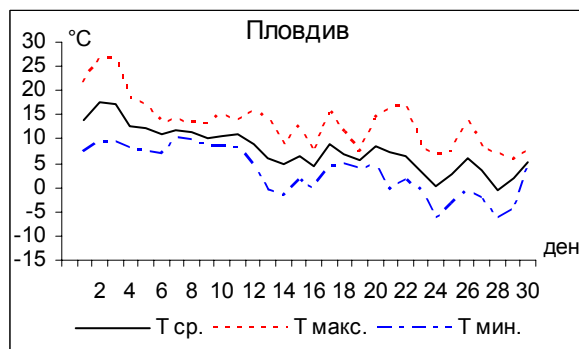
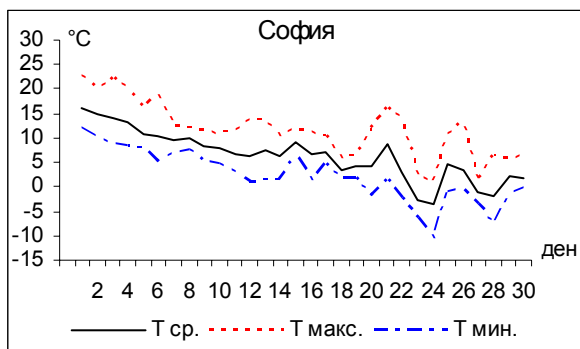
4. СИЛЕН ВЯТЪР

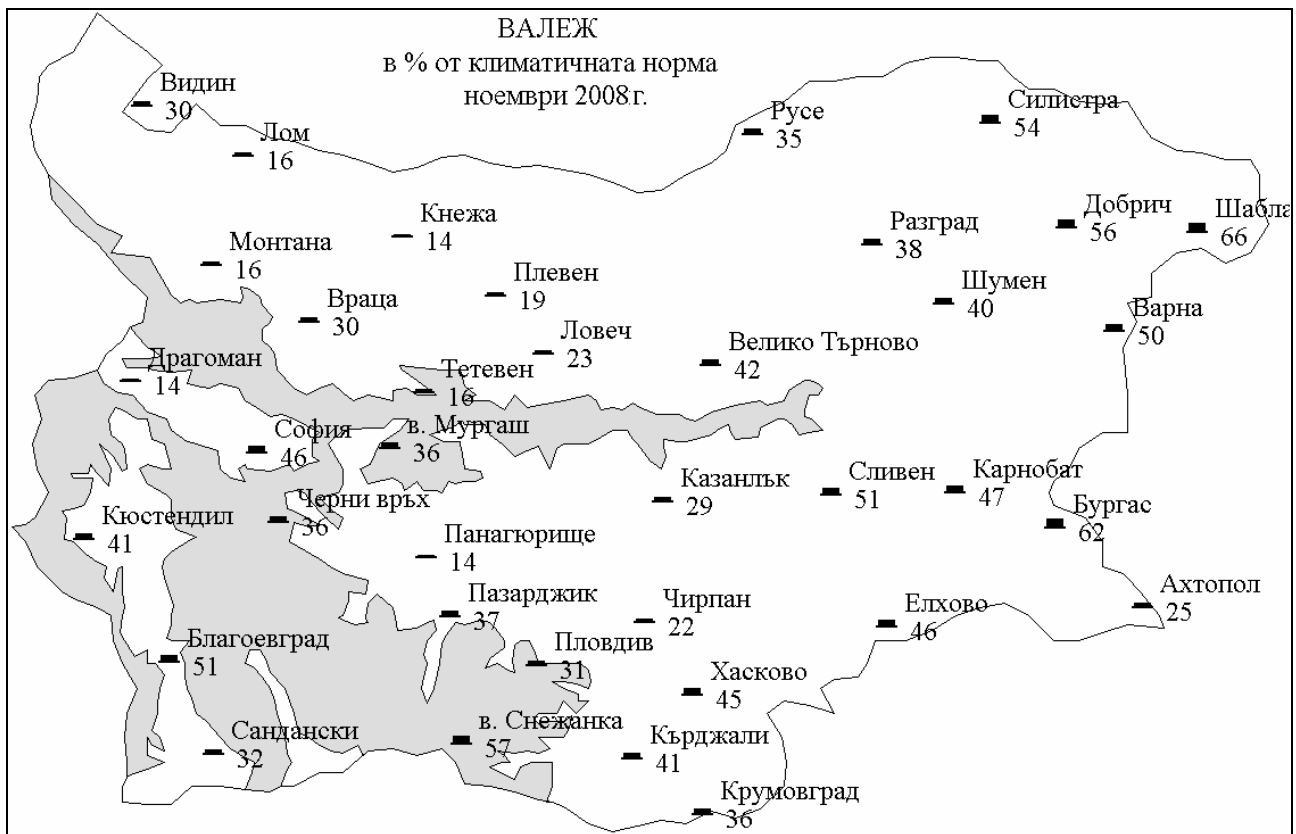
През месеца силни ветрове (със скорост по-голяма от 14 m/s) имаше на 1 и 17 и през периодите 21–25 и 28–29.XI. На 1.XI във Враца имаше югозападен вятър със скорост 15 m/s. Силни северни и северозападни ветрове имаше в края на второто и през третото десетдневие. Северозападни ветрове имаше в Монтана на 21–24.XI (17 m/s), в Оряхово на 21–23.XI (20 m/s), в Плевен на 22–23.XI (20 m/s) и в Ловеч на 21–22.XI (16 m/s).

По планинските върхове ветровете бяха силни през месеца.
 Броят на дните с вятър над 14 m/s се колебае между 1 и 5 за равнините, а в планините достига до 24.

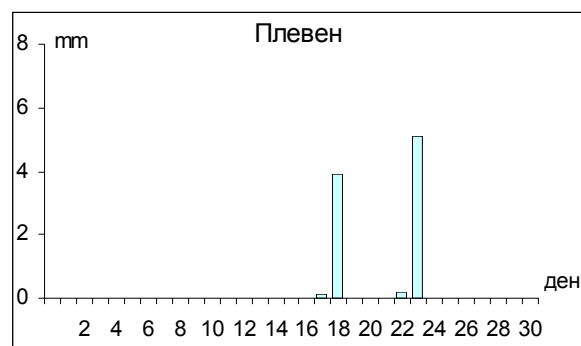
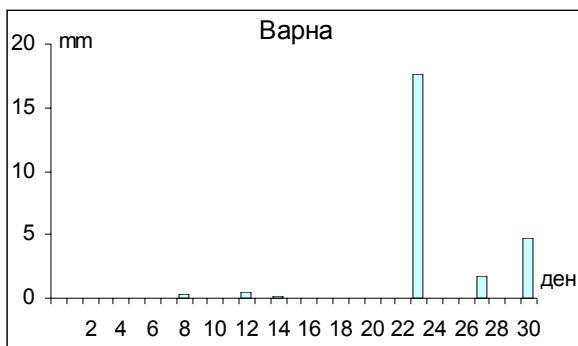
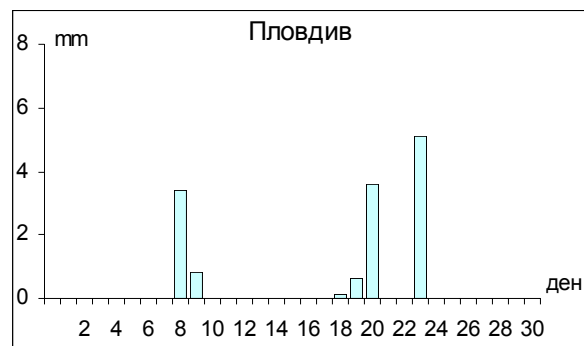
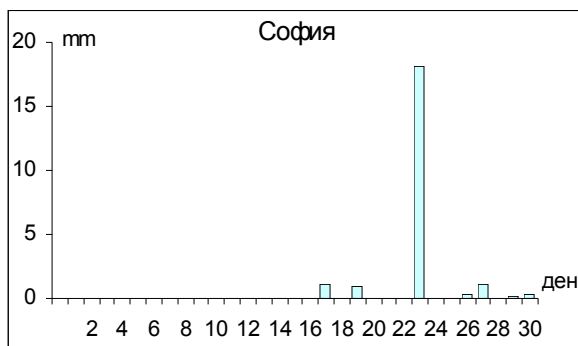

ХОД НА ТЕМПЕРАТУРАТА (°C) ПРЕЗ НОЕМВРИ 2008 Г.

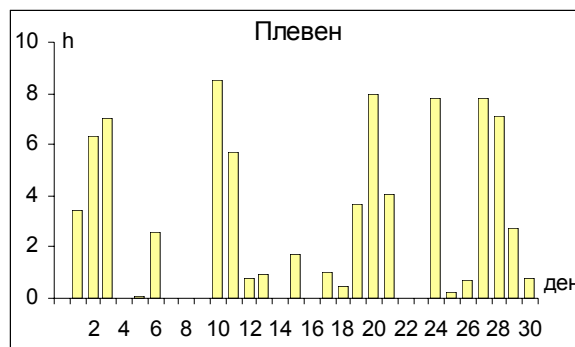
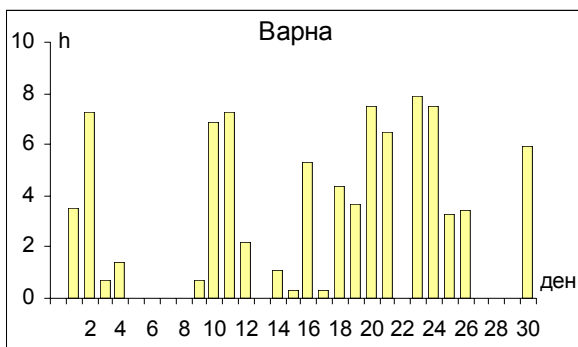
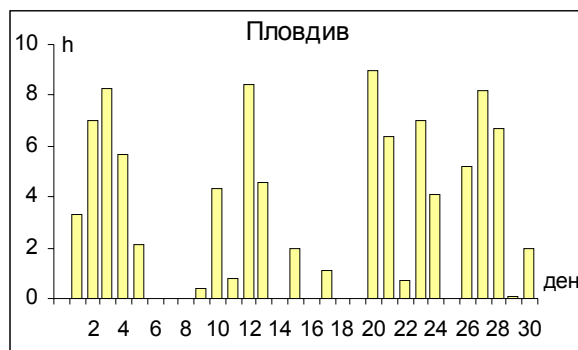
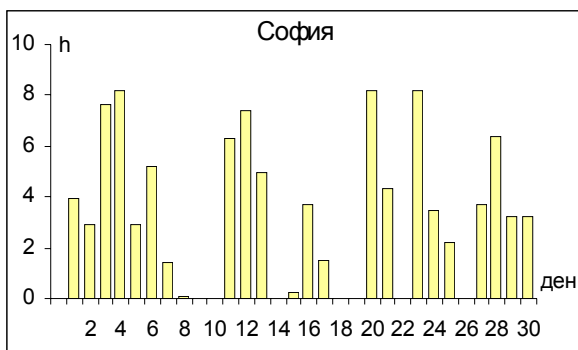

ВАЛЕЖИ (ММ) ПРЕЗ НОЕМВРИ 2008 Г.

СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ (ЧАСОВЕ) ПРЕЗ НОЕМВРИ 2008 Г.

МЕТЕОРОЛОГИЧНА СПРАВКА ЗА МЕСЕЦ НОЕМВРИ 2008 Г.

Станция	Температура на въздуха (°C)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	Т _{ср.}	ΔT	Т _{макс}	дата	Т _{мин}	дата	сума	Q/Qn (%)	макси-мален	дата	количество валеж (mm)		вятър ≥14m/s	снежна покр.
											≥1	≥10		
София	6.3	1.2	22.6	1	-10.4	24	22	46	18	23	3	1	1	5
Видин	6.5	0.8	24.0	2	-9.4	24	15	30	5	26	5	0	1	1
Монтана	7.0	1.3	23.0	2	-6.0	24	8	15	6	23	2	0	4	0
Враца	6.9	0.7	24.0	1	-3.7	28	17	30	8	23	2	0	3	0
Плевен	7.2	1.0	25.8	1	-5.6	28	9	19	5	23	2	0	2	1
В.Търново	8.1	1.5	28.0	1	-6.4	24	22	42	15	23	3	1	3	2
Русе	7.9	1.2	26.0	1	-2.5	28	18	35	7	23	3	0	2	0
Разград	6.7	0.6	23.6	2	-3.8	23	16	38	6	23	4	0	1	3
Добрич	7.3	1.7	26.5	2	-3.6	24	25	56	11	23	6	1	4	2
Варна	9.7	0.9	21.5	2	-1.2	24	25	50	18	23	3	1	3	0
Бургас	10.2	1.1	24.4	2	0.3	23	36	62	20	27	3	2	5	0
Сливен	9.2	1.5	25.2	1	-2.5	24	29	51	21	23	3	1	2	0
Кърджали	8.9	0.8	25.3	1	-4.0	23	28	41	9	26	6	0	2	0
Пловдив	8.0	1.0	26.5	2	-6.5	24	14	31	5	23	3	0	2	0
Благоевград	8.0	1.2	23.5	3	-7.2	23	31	51	19	23	3	1	5	3
Сандански	9.8	0.9	25.2	3	-4.2	28	20	32	10	23	3	1	1	0
Кюстендил	6.7	1.1	27.6	1	-12.2	24	26	41	17	23	3	1	0	4

ΔT – отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn – процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961–1990 г. * – не се измерва

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

За равнините средната облачност през месеца беше между 5.9 и 7.5 десети от небосвода, което за голямата част от България беше около и над нормата. Броят на ясните дни е между 1 (за Свиленград е под нормата) и 5 (за Добрич – също под нормата). Броят на мрачните дни е между 9 (за Шумен – под нормата) и 18 (за Кърджали – над нормата). За вр.Мусала и Черни връх средната облачност беше съответно 5.5 и 7.0 десети, с по 4 ясни дни, а мрачните дни са 8 и 12.

6. СНЕЖНА ПОКРИВКА

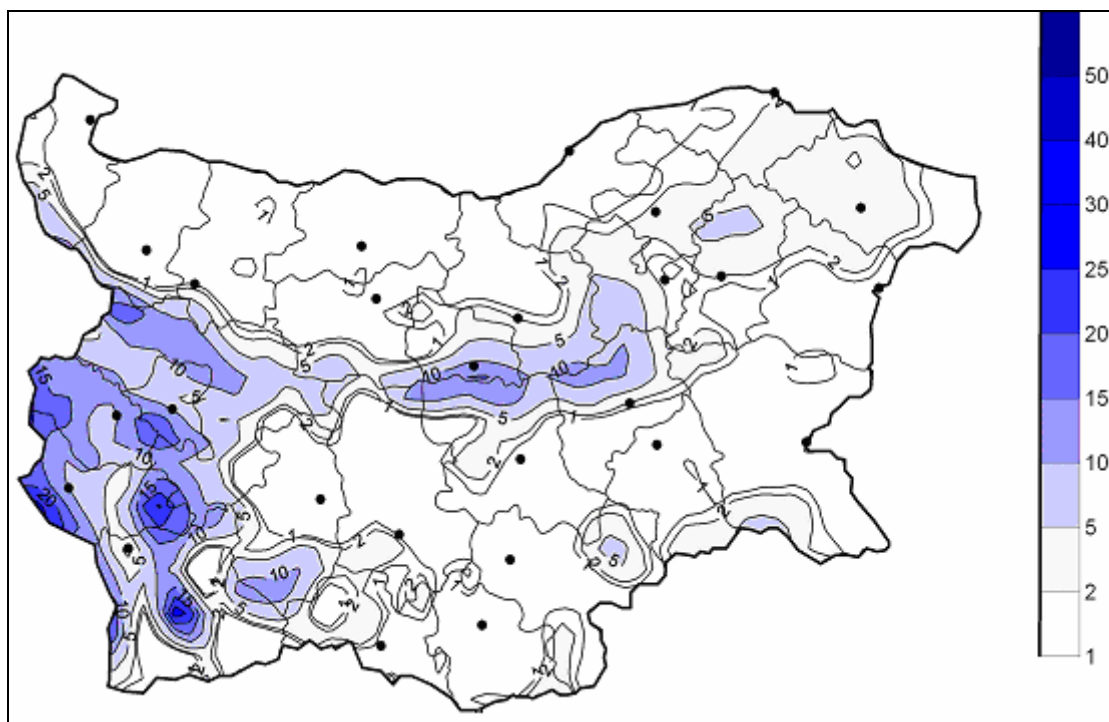
Сняг заваля на 22.XI отначало в Западна България, а на 23.XI и в Централна и Източна България. В Северозападна България валежът беше от дъжд и сняг. В Югозападна България се формира снежна покривка до 15 cm (в Софийски район). По планинските върхове снежната покривка достигна до 20 cm (на Черни връх). В Централна България снежната покривка достигна 15 cm (в Габрово) на 23. XI. По Черноморското крайбрежие валежът беше от дъжд и сняг на 23.XI, като снежна покривка не се задържа.

7. ОСОБЕНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

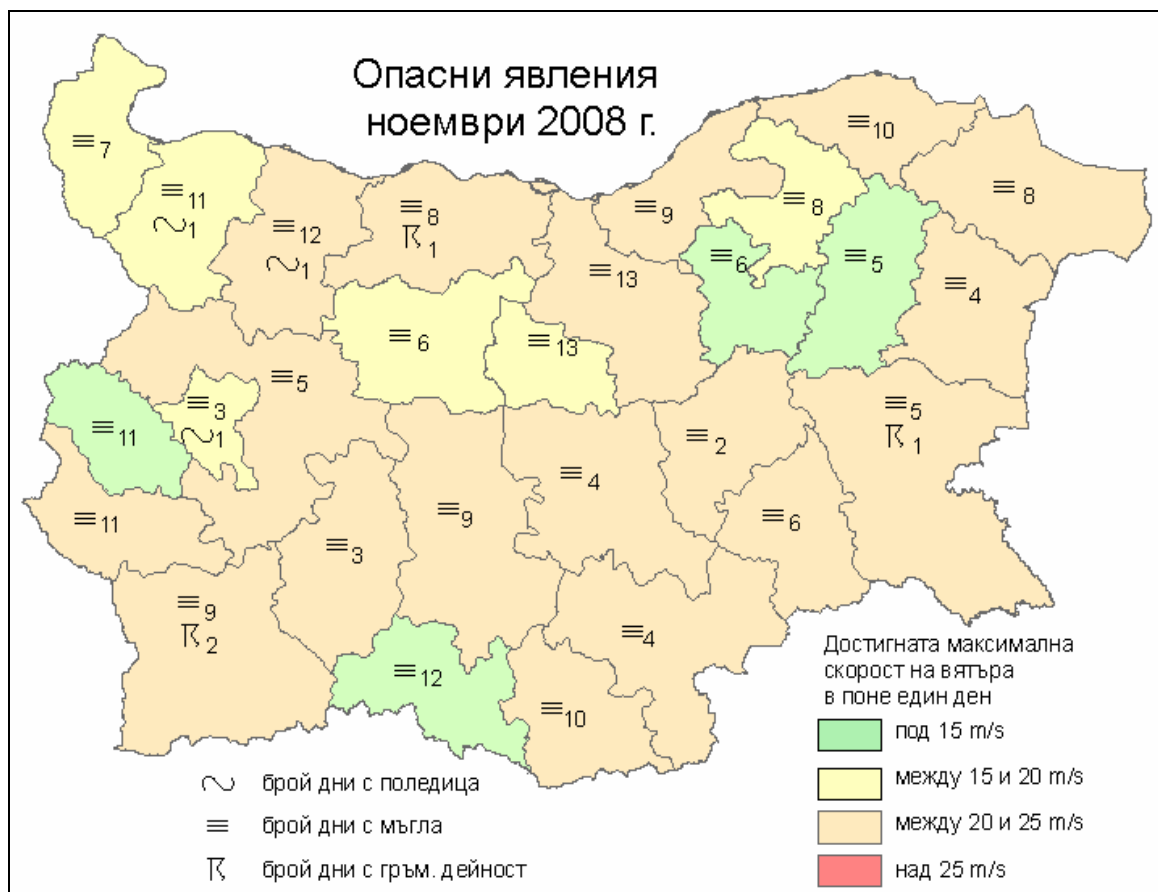
Мъгли са се образували в 23 дни от ноември. Най-много станции са отбелязали мъгли около 3 и 5.XI и в периодите 10–12, 14–17 и 29–30.XI.

Гръмотевични бури са наблюдавани в 3 дни от месеца – на 19.XI в Гоце Делчев, на 26.XI в Бургас и на 29.XI в Плевен и Гоце Делчев.

Имаше съобщения за нанесени щети (паднали дървета, повредени покриви, електроснабдяване) от **бурен вятър на 21–22.XI** (Бургас 24 m/s, Сливен 22 m/s, Враца, Плевен, Русе, Пловдив, Пазарджик и др. – 20 m/s). Валежът от дъжд е преминал в сняг по високите места и в някои селища. Имаше затруднения в комуникациите и транспорта.

Максимална височина на снежната покривка (cm) за периода 22–24.XI.2008 г.

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

Агрометеорологичните условия през ноември имат есенно-зимен характер. И тази година не бе наблюдавано изключение от това правило. През месеца количеството на валежите остана под нормата с неравномерно разпределение по територията на страната. Вследствие на сухото време през първата половина на месеца и активната вегетация на есенниците, съдържанието на продуктивна влага в 20- и 50-сантиметровите почвени слоеве прогресивно намаля и на места в Южна и Източна България започна формирането на дефицит на почвената влага, който стана основен и определящ фактор при развитието на късно засетите зимни житни култури в тези райони.

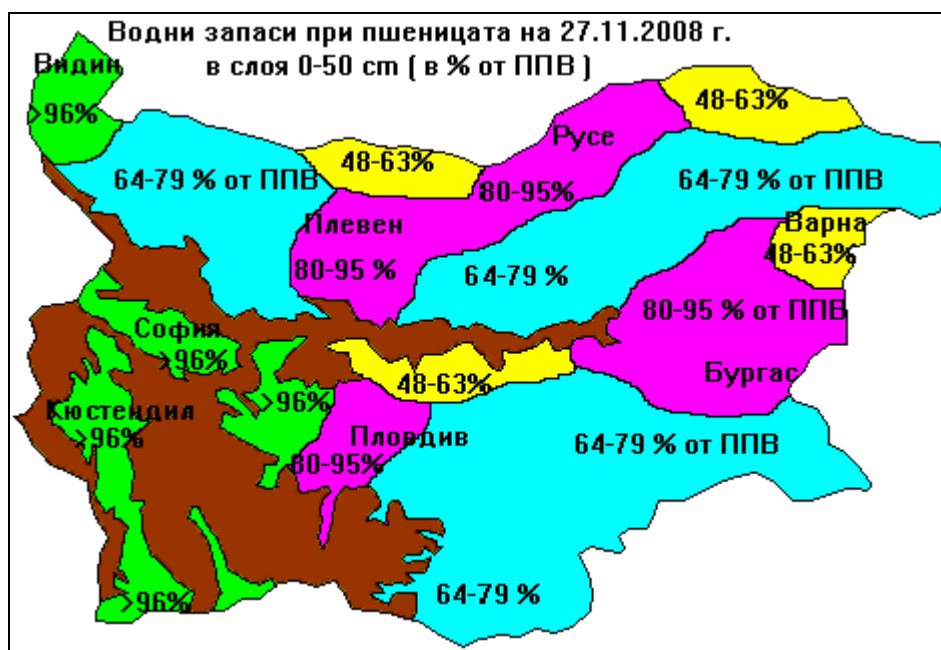
През първото десетдневие на ноември нивото на влагозапасите в 50-сантиметровия почвен слой в по-голямата част от полските райони на страната беше ниско в резултат на поднормените валежи, паднали през третото десетдневие на октомври и началото на ноември. На 7.XI измерените стойности на влагата в 20- и 50-сантиметровите почвени слоеве при пшеницата и ечемика бяха най-ниски, под 48 % от ППВ в Подбалканските полета (Казанлък), на места в Южна България (Свиленград) и в крайните североизточни райони (Силистра). Тези стойности са необичайно ниски за сезона. В останалата част от страната влагозапасите в 50-сантиметровия почвен слой се колебаеха между 60 и 87 % от ППВ. Дефицитът на почвена влага в Южна България бе ограничаващ фактор за вегетацията на зимните житни култури.

През второто десетдневие на ноември количеството на валежите в по-голямата част от страната бе между 1 и 13 l/m² и не доведе до съществено увеличение на влагата в 50-сантиметровия почвен слой. На 17.XI запасите от влага при пшеницата в 50-сантиметровия почвен слой в по-голямата част от полските райони на страната бяха между 70 и 93 % от ППВ. По-ниски, между 60 и 70 % от ППВ, бяха влагозапасите около агростанции Новачене, Съдиево, Чирпан, Исперих и Генерал Тошево, а най-ниски, от 47 до 51 % от ППВ, останаха водните запаси в районите на Казанлък, Силистра и Хасково.

През първата половина на третото десетдневие на ноември настъпи рязко застудяване с преобладавания от дъжд и сняг и в отделни райони на Западна България и високите полета се образува снежна покривка с дебелина до 10–15 cm (Перник, София, Кюстендил). Последвалото повишение на температурите доведе до бързо стопяване на снега и увеличение на влагосъдържанието в горните почвени слоеве. На 27.XI влагозапасите при пшеницата и ечемика в 50- и 100-сантиметровите почвени слоеве бяха между 48 и 99 % от ППВ. Най-ниски, между 48 и 63 % от ППВ, бяха влагозапасите в агростанции Новачене, Казанлък, Силистра и Суворово, а в останалата част от страната водните запаси

се колебаеха между 65 и 99 % от ППВ. Близки до ППВ бяха почвените влагозапаси при пшеницата в 5-сантиметровия слой в някои северозападни и югозападни райони, а в останалата част от страната запасите от влага заемаха междинни стойности (вж. прил. карта).

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

Топлото за сезона време през първите дни на ноември, с максимални температури на места до 26–28 °С (Плевен 26 °С, В.Търново 28 °С, Русе 26 °С, Добрич 27 °С, Кюстендил 28 °С, Пловдив 27 °С, Пазарджик 26 °С, Хасково 26 °С) поддържаше ускорена вегетацията при пшеницата и ечемика. В резултат на наднормените топлинни условия значителна част от есенниците, засети през първото десетдневие на октомври, встъпиха във фаза братене. При засетите в средата на октомври посеви бе наблюдавана фаза трети лист, а при засетите към средата на третото десетдневие – фаза поникване.

След летните температури в началото на месеца, в средата на първото десетдневие на ноември настъпи понижение на максималните температури на места с 10–12 °С. До началото на второто десетдневие топлинните условия чувствително се влошиха, но стойностите на средноденоношните температури в по-голямата част от полските райони бяха над биологичния минимум, необходим за протичане на вегетация при пшеницата и ечемика.

През второто десетдневие на ноември задълбочилото се есенно засушаване в част от източните и южните райони на страната ограничаваше развитието на зимните житни култури. Поради тази причина на места в Тракийската низина (Елхово, Чирпан) бе удължен периодът на поникване при пшеницата и ечемика.

В началото на третото десетдневие на ноември настъпилото рязко влошаване на топлинните условия доведе до затихване, а във високите полета и в районите със снежна покривка – и до прекратяване на вегетацията при зимните житни култури. На 23 и 24.XI на места в Западна България бяха регистрирани минимални температури от порядъка на –12, –14 °С (Кюстендил –12 °С, Драгоман –14 °С), а в Перник –19 °С. В тези райони образувалата се снежна покривка ограничи вредното въздействие на ниските отрицателни температури върху неукрепналите, късно засети ноемврийски посеви.

След краткотрайното затопляне на времето в средата на третото десетдневие, в края на ноември температурите отново чувствително се понижиха и в по-голямата част от страната бяха значително под биологичния минимум, необходим за вегетацията на пшеницата и ечемика. Изключения бяха наблюдавани по Черноморието и на места в южните райони, където развитието при зимните житни култури протичаше със забавени темпове.

В края на ноември при направения преглед на пшеницата и ечемика в агростанциите към НИМХ бе установено, че по-голямата част от посевите в Дунавската равнина и в Източна България са встъпили във фаза братене (вж. прил. карта). Засетите в агротехнически срок масово братили есенници са с добра и много добра гъстота, над 450–500 растения на квадратен метър, коефициент на братимост 1.2–1.8 и височина на растенията между 12 и 17 см. Растенията са добре закалени и готови за презимуване.

В западните райони на страната и в част от Тракийската низина преобладават зимните житни култури във фаза трети лист. В Югозападна България част от тези посеви са с незадоволителна гъстота, под 300 растения на квадратен метър.

В края на ноември във фаза поникване и начален етап на листообразуване бяха малка част от есенниците на места в Южна България (агростанции Пазарджик, Хасково, Чирпан, Сливен). Част от посевите са неравномерно поникнали, следствие от задълбочилото се през ноември есенно засушаване. Тези посеви са редки, гъстотата им е между 200–250 растения на квадратен метър, недобре вкоренени, което ги прави силно уязвими на ниските отрицателни температури през зимата.

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

До средата на ноември условията бяха подходящи за приключване на закъснялата и през тази година на места есенна сеитба, за прибиране на реколтата от късните зеленчукови култури от зеле, праз, моркови и целина, за провеждане на дълбока оран, внасяне на минерални торове в почвата, за засаждане на овощни дръвчета и други сезонни полски работи.

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

1. ХИМИЧЕСКО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

Съдържанието на серен и азотен диоксид, както и на фенол в атмосферата на София е по-ниско от еднократните и среднодневните пределно допустими концентрации (ПДК) и многогодишните средни месечни стойности (МСМС). Всяко шесто измерване на сероводород е над еднократната ПДК. Максимумът е измерен многократно и е около 1.5 пъти над посочената норма. Няма стойности над МСМС. Наблюдавани са и дванадесет случая на слабо превишение на средноденонощната ПДК за същия замърсител, което е всеки трети ден от месеца.

В Бургас и Варна не са констатирани превишения на ПДК на всички наблюдавани замърсители на въздуха.

Във Варна се регистрирани четири случая на съвсем слаби превишения на средноденонощната ПДК за прах.

В Плевен са измерени само в три дни от месеца слаби превишения на средноденонощната ПДК за прах. Максимумът е измерен на 25.XI.

В Пловдив са регистрирани в дванадесет дни от месеца стойности надвишаващи средноденонощната ПДК за прах. Максималната стойност е регистрирана на 23.XI и е около 1.5 пъти над нормата.

2. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

Пробите за анализ на киселинността на валежа се събират 4 пъти в денонощието (на 6 часа) в 33 синоптични и 6 климатични станции на територията на цялата страна.

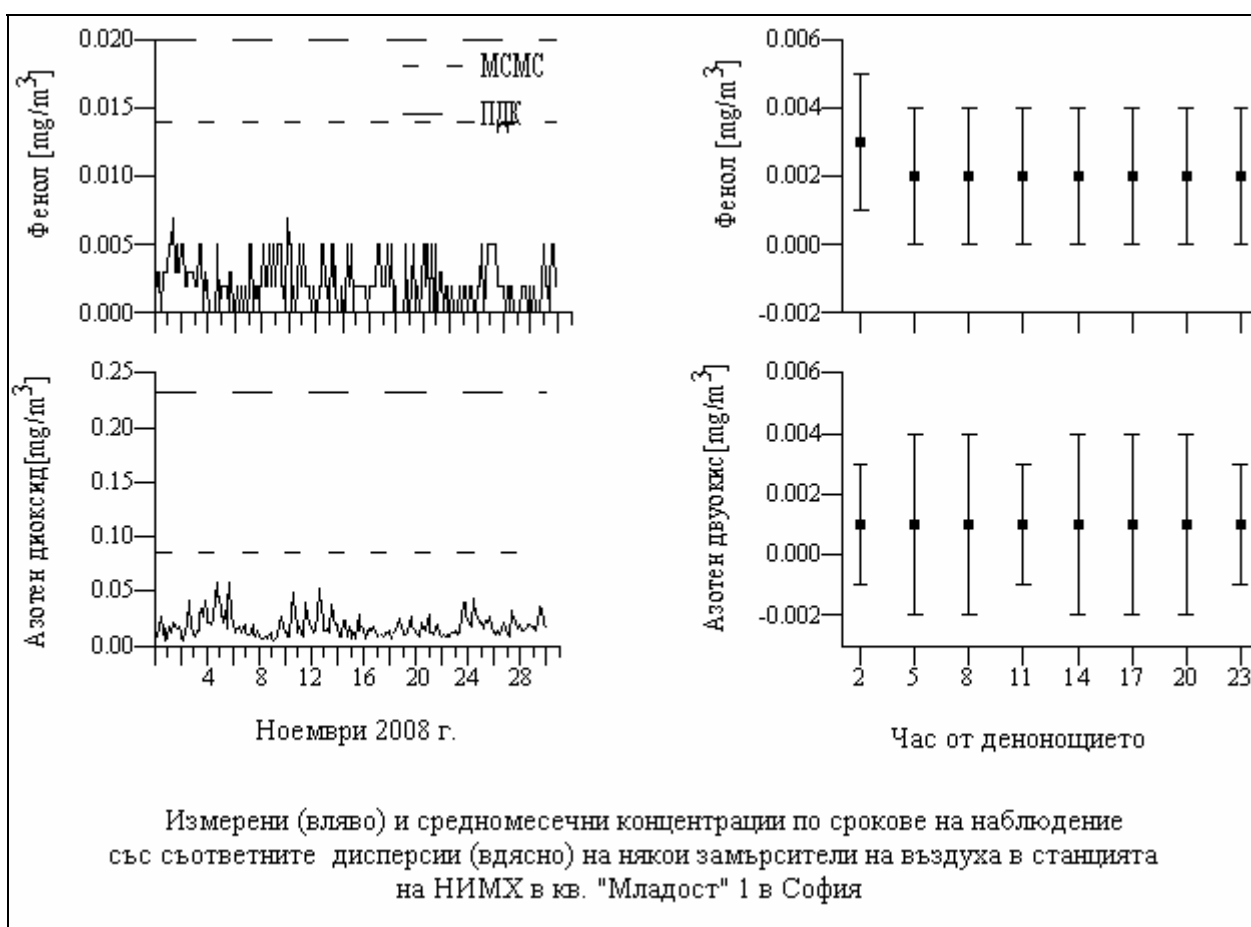
Средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата в 96.8 % от всички станции, като най-киселинни са средномесечните стойности в Карнобат (рН=4.0), а най-алкални – в Хасково (рН=7.0).

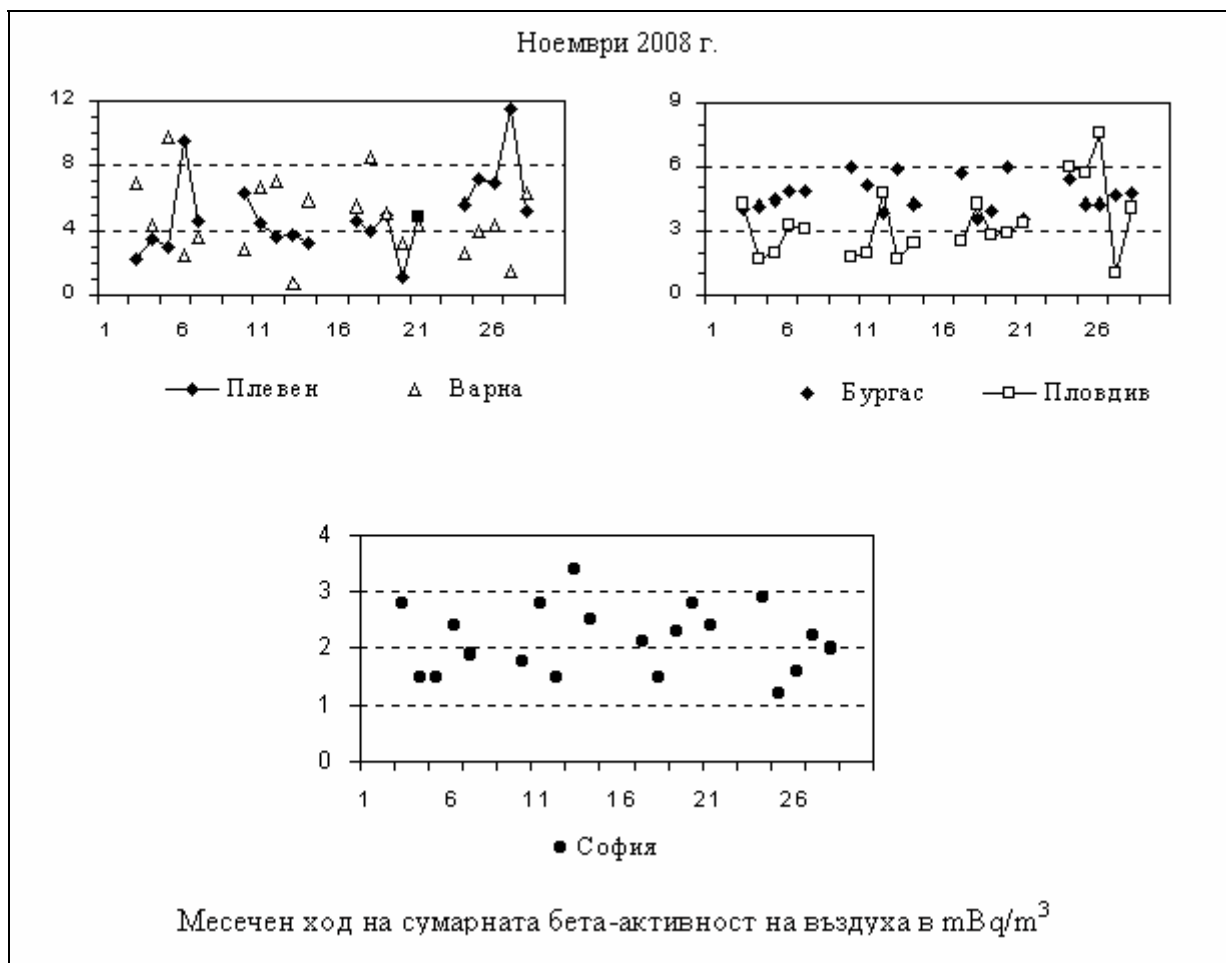
3. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

Атмосферни проби за оценка на радиоактивността на въздуха се обработват и измерват ежедневно в регионалните лаборатории от мрежата на НИМХ-БАН в София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен.

Средните месечни стойности на общата бета-радиоактивност на атмосферния аерозол в приземния въздух през ноември 2008 г., измерени 120 часа след пробонабирането, варират от 2.2 до 5 mBq/m³. Измерените стойности са сравними и по-ниски от тези за месец октомври. Регистрираната максимална дневна стойност в Плевен на 27.X е най-високата за годината досега, но е сравнима с подобни измерени стойности през 2002 и 2004 г. В останалите станции регистрираните максимални дневни стойности са в границите на вариациите през текущата година.

Набирането и измерването на аерозолни проби през почивните дни е спряно поради преустановяване на дежурствата в лабораториите. Запазват се непрекъснатите наблюдения върху вариациите в атмосферните отлагания и валежите. Стойностите на дългоживущата обща бета-радиоактивност на атмосферните отлагания и валежите са в границите на нормалните за станциите от мрежата на НИМХ в страната.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

През ноември месечният обем на оттока на наблюдаваните реки в страната значително намалѐ в сравнение с октомври. Малкото валежи през месеца, паднали в отделни райони на страната, повишиха слабо и краткотрайно нивата на някои реки само в отделни участъци, главно в Рило–Родопския масив. Общият обем на речния отток през ноември намалѐ в Дунавския водосборен басейн с 32 %, в Беломорския водосборен басейн с 12 %, а в Черноморския водосборен басейн е без промяна в сравнение с оттока през октомври. Спрямо нормата за ноември оттокът на реките в Дунавския и Беломорския водосборни басейни остана съответно с 35 % и с 37 % по-малък. Оттокът на реките в Черноморския водосборен басейн остана 2 пъти по-малък от нормата за месеца.

В Дунавския водосборен басейн през по-голямата част от ноември оттокът на наблюдаваните реки беше почти постоянен, с тенденция към намаляване. През периода 23–27.XI при някои пунктове за наблюдение бяха отбелязани слаби повишения на нивата до 10–15 cm, само в долното течение на р.Янтра (при Каранци) до 25 cm. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в Дунавския водосборен басейн намалѐ в сравнение с октомври и е под нормата за ноември. С отток по-голям от нормата за месеца е само р.Янтра при Габрово.

В Черноморския водосборен басейн почти през целия ноември нивата на реките бяха без промяна, само в отделни дни при някои пунктове бяха регистрирани изменения до 4–5 cm. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки е почти еднакъв с този през октомври и остана под нормата за ноември.

В Беломорския водосборен басейн през целия ноември наблюдаваните реки се характеризираха с почти постоянен отток. През периода 23–27.XI беше регистрирано повишаване на нивата с 10 до 20 cm в поречие Марица и в долното течение на р.Места (при Момина кула). През същия период по-съществено беше повишението на нивата само на реките Арда при Вехтино с 38 cm и Върбица при сп.Джебел с 45 cm. Средно за месеца оттокът на почти всички наблюдавани реки, с изключение на Арда, Върбица и Сазлийка, намалѐ в сравнение с оттока през октомври и остана под нормата за ноември. С отток по-голям от нормата за месеца са само реките Сазлийка при Гълъбово и Тунджа при Павел Баня.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е 435 млн. m^3 , с 19 % по-малък от оттока през октомври и с 37 % под нормата за ноември.

През ноември нивото на р. Дунав в българския участък беше със слабо изразена тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката при всички пунктове за наблюдение е с отклонение до $\pm 13-14$ cm в сравнение с октомври и остана със 141 до 173 cm под нормата за ноември.

Забележка: Данните са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

През ноември изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и много добре изразена тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 29 наблюдателни пункта или 81 % от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в басейните на северното бедро на Белоградчишка и Тетевенска антиклинали, в Етрополски, Ловешко-Търновски и Котленски карстови басейни. В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 60 % (от 15 до 59 %) от стойностите през октомври. Най-съществено повишение на дебита от 123 до 322 % спрямо октомври беше установено в басейна на Преславска антиклинала, в барем-аптския басейн с карстово-пукнатинни води на Североизточна България, в Бобошево-Мърводолски карстов басейн, както и в басейна на студените пукнатинни води в Източнородопски район.

Пространствените вариации на нивата на подземните води в плиткозалягащите водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) имаха много по-добре изразена тенденция на спадане. Понижение на водните нива с 1 до 113 cm спрямо октомври беше регистрирано при 48 наблюдателни пункта или в около 71 % от случаите. Най-съществено беше понижението на нивата на места в терасите на реките Дунав, Огоста, Струма и Тунджа, както и в Сливенска котловина. Предимно се понижиха водните нива в терасите на реките Огоста, Струма, Места и Тунджа, в Дупнишка и Казанлъшка котловини. Повишение на водните нива с 1 до 126 cm спрямо октомври бе установено при 20 от наблюдателните пункта, като най-съществено беше то за подземните води на места в терасите на реките Дунав и Марица.

Спрямо стойностите за октомври нивата на подземните води в Хасковския басейн предимно се понижиха (с 14 до 69 cm).

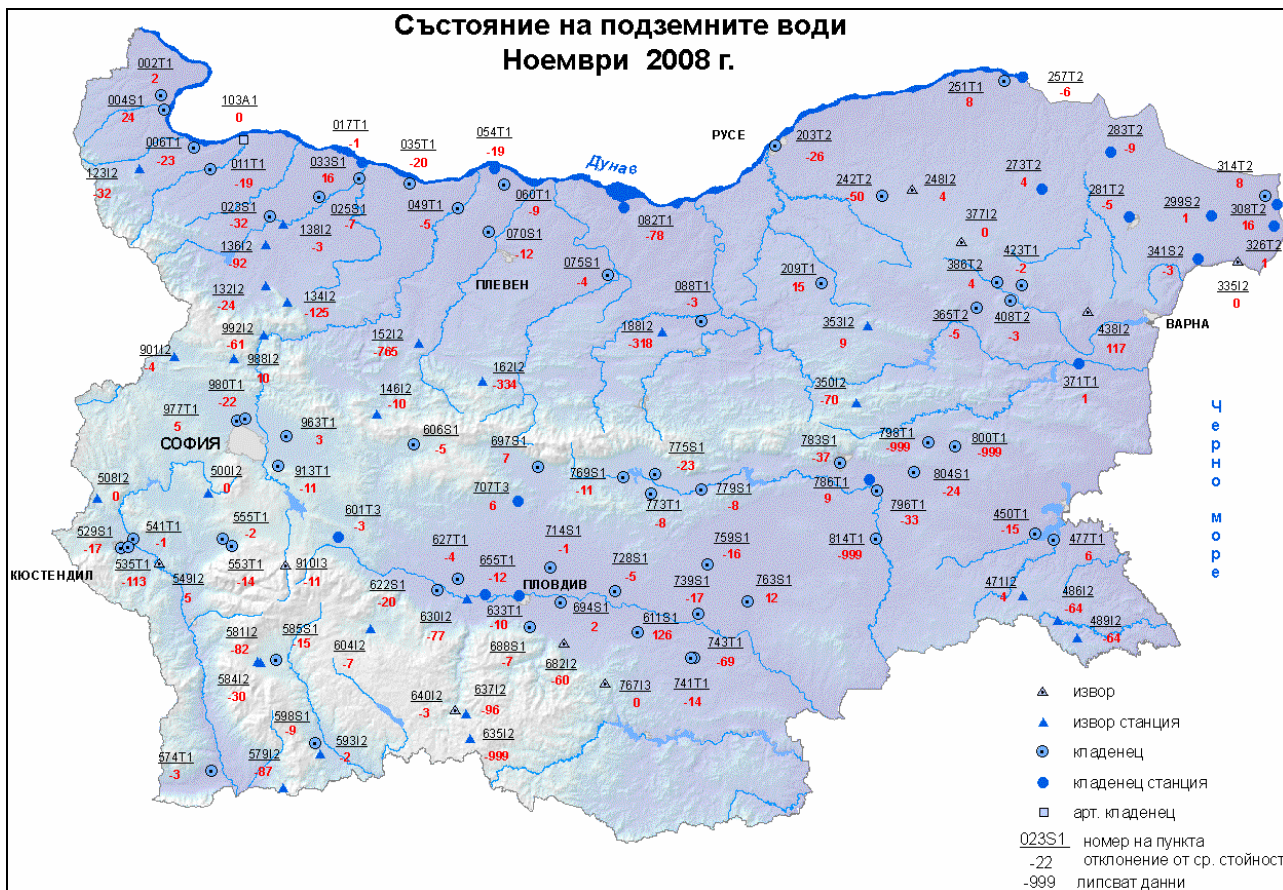
Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на вариациите с отклонения от средните стойности за октомври от -5 до 16 cm и с по-добре изразена тенденция на покачване.

Нивата и дебитите на подземните води в дълбокозалягащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите по отношение на стойностите за октомври и много по-добре изразена тенденция на спадане. Разнообразни вариации на изменение от -9 до 8 cm с по-добре изразена тенденция на спадане имаха нивата на подземните води в малм-валанжката водоносна система на Североизточна България. Предимно се понижиха (от -50 до -6 cm) нивата на подземните води в барем-аптската водоносна система на същия район на страната. Понижиха се нивата на подземните води в подложката на Софийския грабен и в обсега на Ихтиманската водонапорна система съответно с 6 и 3 cm. Повиши се нивото на подземните води в обсега на Средногорската водонапорна система и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен съответно с 6 и 8 cm. Понижи се дебитът на подземните води в обсега на Ломско-Плевенската депресия с 0.40 l/s, а остана без изменение във Варненски артезиански басейн и в обсега на Джермански грабен.

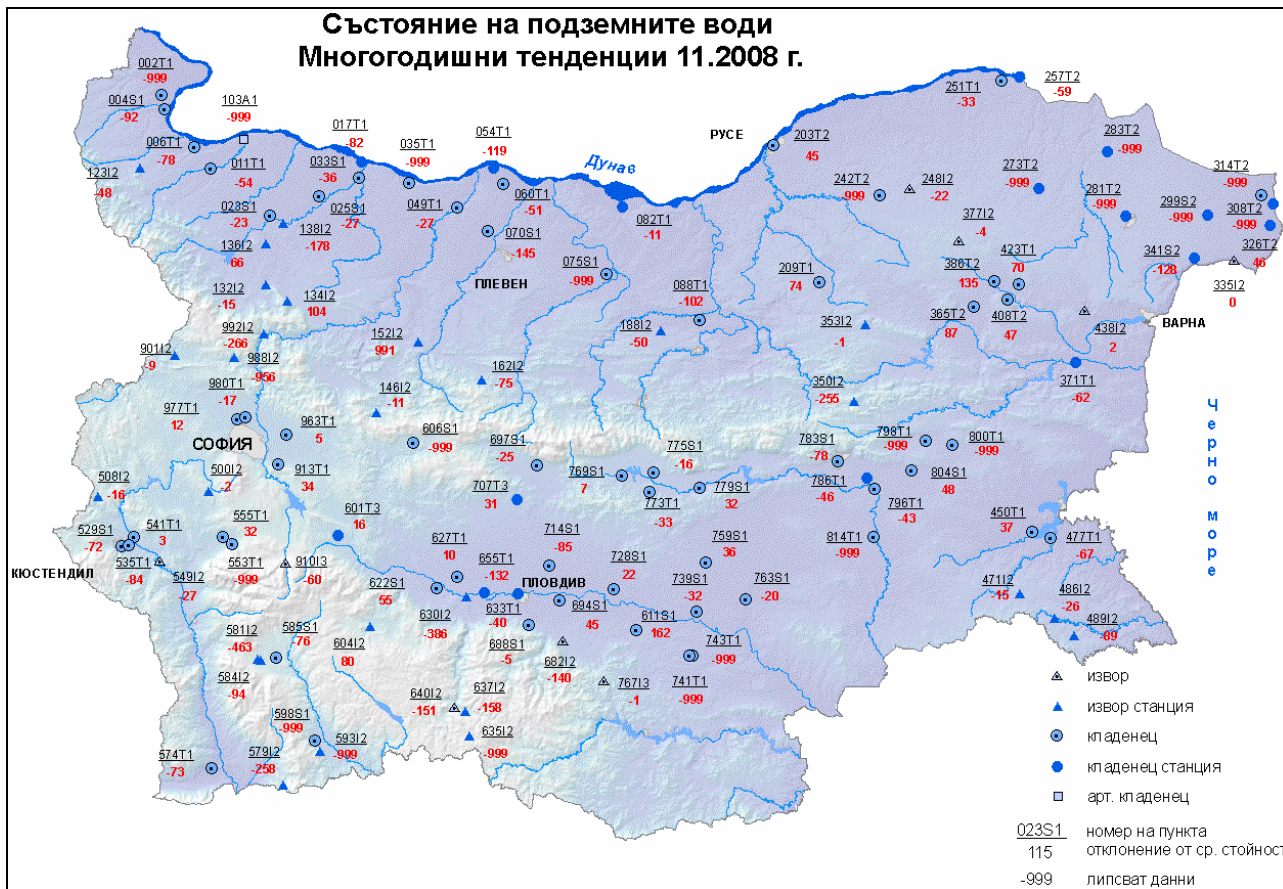
В изменението на запасите от подземни води през ноември беше установена добре изразена тенденция на спадане при 72 наблюдателни пункта или в около 70 % от случаите. Понижението на водните нива с 3 до 181 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности за ноември беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Вит, Янтра и Марица, в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България, както и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен. Предимно се понижиха нивата на подземните води в терасите на р. Дунав и почти всички нейни притоци (без Янтра), в терасите на реките Места и Струма, както и в Казанлъшка котловина. Понижението на дебита, с отклонения от нормите от 0.82 до 956 l/s, беше най-голямо в басейните на северното бедро на Белоградчишка и Тетевенска антиклинали, в Градешнишко-Владимировски, Искрецки, Милановски и Етрополски карстови басейни, в барем-аптския басейн с карстово-пукнатинни води на Североизточна България, в Котленски и Куклен-Добростански карстови басейни, както и в басейна на студените пукнатинни води в Източнородопски район. В тези случаи дебитът на изворите е под 50 % (от 18 до 49 %) от нормите за ноември. Повишението на водните нива (с 3 до 135 cm) спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на места в терасите на р. Русенски Лом и р. Марица, в Сливенска котловина, както и в малм-валанжката водоносна система на Североизточна България, където нивата предимно се повишиха. Покачването на дебита с отклонения от месечните норми от 0.070 до 991 l/s беше най-голямо в част от Бистрец-Мътнишки карстов басейн, в басейните на платото Пъстрина и Глава Панега. В тези случаи дебитът на изворите е от 136 до 143 % от нормите за ноември.

Състояние на подземните води Ноември 2008 г.

Състояние на подземните води Многогодишни тенденции 11.2008 г.

Генерален директор НИМХ ст.н.с. д-р К. Цанков
Телефон: 975-39-96
Факс: 988-03-80, 988-44-94
Телефонна централа: 462-45-00
1784 София, бул. "Цариградско шосе" 66

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор ст.н.с. д-р П. Симеонов
Редакционен секретар н.с. Ист. д-р Т. Маринова
ст.н.с. д.г.н. Л. Латинев
ст.н.с. д-р В. Казанджиев
ст.н.с. д.ф.н. Ек. Бъчварова
ст.н.с. д-р М. Мачкова
Редакция и компютърна подготовка Б. Калчева

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I. Г. Козинарова, ст.н.с. д-р Т. Андреева
Част I.б. ст.н.с. д-р П. Симеонов, н.с. д-р И. Господинов, гл. експ. П. Димитрова
Част II. Д. Жолева, Я. Маринова, ст.н.с. д-р В. Казанджиев
Част III. н.с. Бл. Велева, ст.н.с. д-р М. Коларова, Л. Йорданова
н.с. Ист. д-р Н. Вълков
Част IV. инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V. ст.н.с. д-р М. Мачкова
Уеб страница инж. Ц. Младенова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 28
Издание на НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН
София, 2008